

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด
พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม*

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

เพื่อยกระดับมาตรฐานการกำกับดูแลเครื่องขังตวงวัด การขังตวงวัด และสินค้าหีบห่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับเครื่องขังตวงวัดมากยิ่งขึ้น และเสริมสร้างความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้าเพื่อช่วยป้องกันการเอารัดเอาเปรียบจากผู้ให้บริการขังตวงวัดอันเป็นประโยชน์โดยตรงในการคุ้มครองผู้บริโภค

๒. ขอบเขตของกฎหมาย

กำกับดูแลเครื่องขังและเครื่องตวงทุกชนิด เครื่องวัดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้อยู่ในบังคับของกฎหมายนี้ และสินค้าหีบห่อ

๓. องค์กรในการบังคับใช้กฎหมาย

๓.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องขังตวงวัดนอกสถานที่ (มาตรา ๕) จัดตั้งสำนักงานสาขาและกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสาขา (มาตรา ๗) กำหนดเครื่องวัดที่อยู่ในบังคับ และกำหนดเครื่องขังและเครื่องตวงที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายโดยคำแนะนำของคณะกรรมการขังตวงวัด (มาตรา ๘) กำหนดชนิดลักษณะของเครื่องขังตวงวัดและรายละเอียดวัสดุที่ใช้ผลิตเครื่องขังตวงวัด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการขังตวงวัด (มาตรา ๑๖) กำหนดหลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจในการผลิตนำเข้า ขาย ซ่อมเครื่องขังตวงวัด หรือให้บริการขัง ตวง หรือวัด (มาตรา ๑๗) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเครื่องขังตวงวัดเข้ามาในราชอาณาจักร (มาตรา ๓๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนเครื่องหมายเฉพาะตัวของผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้ซ่อมเครื่องขังตวงวัด (มาตรา ๔๐) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาต การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาตเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องขังตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม (มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓) เป็นต้น

๓.๒ คณะกรรมการ

(๑) คณะกรรมการขังตวงวัด ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผู้แทนสถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ด้านมาตรวิทยาหรือมีประสบการณ์ด้านการขัง การตวง การวัด เป็นกรรมการ มีอธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการ

สำนักงานกลางซึ่งอธิบดีกรมการค้าภายในแต่งตั้ง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกประกาศ กำหนดสถาบันหรือองค์การซึ่งตวงวัดของรัฐบาลต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ รวมทั้งเสนอแผนและมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมและการกำกับดูแลการชั่งตวงวัด (มาตรา ๑๑/๑ และมาตรา ๑๑/๒)

(๒) คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ด้านมาตรวิทยาหรือด้านนิติศาสตร์ หรือมีประสบการณ์ด้านการชั่ง การตวง หรือการวัด โดยให้กรรมการพิจารณาอุทธรณ์เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และข้าราชการของสำนักงานกลางซึ่งอธิบดีกรมการค้าภายในแต่งตั้งเป็นเลขานุการ และอีกไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายตรวจชั่งตวงวัดหรืออธิบดีกรมการค้าภายใน คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาต รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ และมีหนังสือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน ทั้งนี้ คณะกรรมการต้องพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (มาตรา ๖๕/๑ ถึงมาตรา ๖๕/๕)

๓.๓ อธิบดีกรมการค้าภายใน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ประกาศ กำหนดข้อปฏิบัติในการบำรุงรักษาเครื่องชั่งตวงวัดและการให้บริการชั่ง ตวง หรือวัด ให้ผู้ประกอบการหรือผู้ควบคุมการชั่ง ตวง หรือวัด ถือปฏิบัติ (มาตรา ๒๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือสำนักงานหรือองค์การชั่งตวงวัดของรัฐต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ (มาตรา ๓๑) ออกใบอนุญาตให้ผู้ผลิตหรือผู้ซ่อมเครื่องชั่งตวงวัดเป็นผู้ตรวจสอบ และให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดของผู้รับใบอนุญาต (มาตรา ๔๑) สั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนกฎหมาย (มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗) เปรียบเทียบปรับสำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือที่มีจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ในเขตกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๘๙) ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับ (มาตรา ๙๐) เป็นต้น

๓.๔ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่เปรียบเทียบปรับสำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือที่มีจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๘๙) และปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับ (มาตรา ๙๐)

๓.๕ นายตรวจซังตวงวัด (ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามกฎหมายนี้) มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ขาย หรือสถานที่เก็บเครื่องซังตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อชนิดที่กำหนด หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจสอบเครื่องซังตวงวัดที่ใช้ในกิจการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับผู้อื่น หรือการให้บริการซัง ตวง หรือวัด หรือการใช้เครื่องซังตวงวัด เพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากร และค่าธรรมเนียม (มาตรา ๕๒)

(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หรือมีการใช้หรือมีไว้ซึ่งเครื่องซังตวงวัดที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบในการค้าหรือมีไว้เพื่อขายหรือมีการหลอกลวงให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือปริมาณอันเป็นเท็จ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนินซังกว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำลายเครื่องซังตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (มาตรา ๕๒)

(๓) ยึดหรืออายัดเครื่องซังตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม (๒) (มาตรา ๕๒)

(๔) สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแก้ไขหีบห่อของสินค้าหีบห่อที่ยึดหรืออายัดให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือสั่งให้ทำลายหีบห่อของสินค้าแล้วคืนสินค้าให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองก็ได้ (มาตรา ๕๔)

(๕) ทำลายเครื่องหมายคำรับรองและทำเครื่องหมายห้ามใช้เครื่องซังตวงวัดที่มีความเที่ยงผิดเกินอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาดที่กำหนดหรือที่ผิดกฎหมายจนกว่าจะได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องและนำไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพื่อให้คำรับรองใหม่ (มาตรา ๕๗)

(๖) จับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้ (มาตรา ๖๑)

๓.๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ข้าราชการซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามกฎหมายนี้) มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) รับแจ้งการประกอบธุรกิจในการผลิต นำเข้า ขาย ซ่อมเครื่องซังตวงวัดหรือให้บริการซังตวงวัด และออกหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ (มาตรา ๑๗)

(๒) ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องซังตวงวัด (มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐)

(๓) สั่งให้ผู้ยื่นคำขอตรวจสอบและให้คำรับรองทำการแก้ไขเครื่องซังตวงวัดให้ถูกต้องตามกฎหมายนี้ (มาตรา ๓๙)

(๔) ทำลายเครื่องซังตวงวัดหรือกระทำการอย่างใดๆ มิให้เครื่องซังตวงวัดใช้ได้ หรือทำลายเครื่องหมายคำรับรองหรือประทับเครื่องหมายแสดงว่าคำรับรองเดิมใช้ไม่ได้แล้วกรณีเครื่องซังตวงวัดไม่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ (มาตรา ๓๙)

๓.๗ สำนักงาน

(๑) สำนักงานกลางซึ่งตวงวัด จัดตั้งขึ้นในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยมีอธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน มีอำนาจหน้าที่เก็บรักษาแบบมาตราซึ่งตวงวัด ออกหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจและใบอนุญาต ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องซึ่งตวงวัด จดทะเบียนเครื่องหมายเฉพาะตัว (มาตรา ๖)

(๒) สำนักงานสาขา ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจจัดตั้งขึ้นในท้องที่ที่เห็นสมควร มีอำนาจหน้าที่ตาม (๑) ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ (มาตรา ๗)

๔. มาตรการทางกฎหมาย

๔.๑ ผู้ประกอบธุรกิจ

(๑) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจในการผลิต นำเข้า ขาย ซ่อมเครื่องซึ่งตวงวัดหรือให้บริการซึ่ง ตวง หรือวัด ต้องแจ้งการประกอบธุรกิจต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขา และเมื่อแจ้งการประกอบธุรกิจแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ สำหรับผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้ซ่อมต้องยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายเฉพาะตัวพร้อมกับการแจ้งการประกอบธุรกิจด้วย (มาตรา ๑๗ และมาตรา ๔๐)

(๒) ผู้ประกอบธุรกิจตาม (๑) ต้องประกอบกิจการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (มาตรา ๒๑)

(๓) ผู้ประกอบธุรกิจในการให้บริการซึ่ง ตวง หรือวัด ต้องออกหนังสือแสดงผลการชั่ง การตวง หรือการวัด ให้แก่ผู้ขอรับบริการซึ่ง ตวง หรือวัดทุกครั้ง (มาตรา ๒๒)

(๔) ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าเครื่องซึ่งตวงวัด เพื่อใช้ในการซื้อขายสินค้า ต้องส่งเครื่องซึ่งตวงวัดต้นแบบที่จะผลิตหรือนำเข้าหรือเอกสารแสดงต้นแบบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานกลาง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเครื่องซึ่งตวงวัดที่ผลิตหรือนำเข้าต้องเป็นไปตามต้นแบบที่ได้รับความเห็นชอบ (มาตรา ๒๑/๑)

(๕) ผู้ผลิตหรือผู้ซ่อมเครื่องซึ่งตวงวัดจะขออนุญาตเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องซึ่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม ต่ออธิบดีกรมการค้าภายในหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการค้าภายในมอบหมายก็ได้ ทั้งนี้ ใบอนุญาตให้ใช้ได้ภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาต แต่ต้องไม่เกินคราวละห้าปีนับแต่วันออกใบอนุญาต (มาตรา ๔๑ ถึงมาตรา ๔๓)

(๖) ผู้ผลิตเครื่องซึ่งตวงวัดเพื่อการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิตและการส่งออกตามที่กำหนด (มาตรา ๖๕)

๔.๒ เครื่องซึ่งตวงวัด

(๑) การชั่ง การตวง การวัด ต้องใช้มาตราซึ่งตวงวัดระบบเมตริกหรือระบบประเพณีที่เทียบเข้าหาระบบเมตริกตามที่กำหนด (มาตรา ๙)

(๒) เครื่องชั่งตวงวัด ต้องมีชนิด ลักษณะและรายละเอียดของวัสดุที่ใช้ผลิต ตามที่กำหนด (มาตรา ๑๖)

(๓) ห้ามมิให้ขายหรือจำหน่ายเครื่องชั่งตวงวัดที่ไม่มีการให้คำรับรองหรือที่คำรับรองสิ้นอายุ เว้นแต่เป็นเครื่องชั่งตวงวัดที่ได้รับการยกเว้น (มาตรา ๒๔)

(๔) ในการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า หรือให้บริการชั่ง ตวง หรือวัด หรือการใช้เครื่องชั่งตวงวัดเพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากรและค่าธรรมเนียม ห้ามมิให้ใช้เครื่องชั่งตวงวัดที่ไม่มีการรับรองหรือที่คำรับรองสิ้นอายุ และเครื่องชั่งตวงวัดต้องมีความเที่ยงภายในอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดตามที่กำหนด (มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖)

(๕) กรณีมีการเคลื่อนย้ายเครื่องชั่งตวงวัดชนิดติดตั้งอยู่กับที่ตามที่กำหนด และมีการให้คำรับรองแล้ว ให้ผู้ครอบครองแจ้งต่อสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ติดตั้งเสร็จ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและให้คำรับรองใหม่

(๖) เครื่องชั่งตวงวัดต้องได้รับการตรวจสอบและให้คำรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ยกเว้นเครื่องชั่งตวงวัดที่ประกาศกำหนด โดยสอบเทียบกับแบบมาตรา ทั้งนี้ การให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดมีสองอย่าง ได้แก่ การให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ยังไม่เคยให้คำรับรองมาก่อน เรียกว่าคำรับรองชั้นแรก คำรับรองซ้ำภายหลังการให้คำรับรองชั้นแรก เรียกว่า คำรับรองชั้นหลัง (มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒)

(๗) ให้เครื่องชั่งตวงวัดแต่ละชนิดมีอายุคำรับรองตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการชั่งตวงวัดกำหนด (มาตรา ๓๓)

(๘) การนำเครื่องชั่งตวงวัดเข้ามาในราชอาณาจักรต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด (มาตรา ๓๕)

๔.๓ สินค้าหีบห่อ

(๑) ผู้บรรจุสินค้าหีบห่อตามชนิดของสินค้าหีบห่อที่กำหนดต้องแสดงปริมาณของสินค้าหีบห่อและบรรจุสินค้าตามปริมาณที่กำหนด โดยต้องแสดงให้ถูกต้องตรงกับปริมาณของสินค้าในหีบห่อ (มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓)

(๒) สินค้าหีบห่อที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรที่แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราชั่งตวงวัดของต่างประเทศ ผู้นำเข้าต้องแสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราชั่งตวงวัดตามกฎหมายนี้ และตามวิธีการและอัตราเปรียบเทียบมาตราชั่งตวงวัดที่กำหนด (มาตรา ๖๔)

๔.๔ กระบวนการอุทธรณ์

(๑) ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามกฎหมายนี้ มีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๕/๔)

ก. ผู้ประกอบธุรกิจที่จะผลิต นำเข้า ขาย ซ่อมเครื่องชั่งตวงวัดหรือให้บริการชั่ง ตวง หรือวัด ซึ่งได้รับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ให้การแจ้งการประกอบธุรกิจสิ้นสุด เนื่องจากผู้รับคำสั่งไม่แก้ไขการแจ้งการประกอบธุรกิจให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตาม มาตรา ๑๗ วรรคสาม

ข. ผู้ยื่นคำขอให้ตรวจสอบเพื่อให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัด ซึ่งได้รับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้แก่ไขเครื่องชั่งตวงวัดให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๓๙

ค. ผู้ผลิต ผู้ซ่อม ซึ่งได้รับคำสั่งของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายที่ไม่ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๓

ง. ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งของนายตรวจชั่งตวงวัดให้แก่ไขเครื่องชั่งตวงวัดให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องและนำไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพื่อให้คำรับรองใหม่ตามมาตรา ๕๗

จ. ผู้ซึ่งถูกสั่งพักใช้หนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาตเนื่องจากฝ่าฝืนกฎหมายนี้ หรือผู้ซึ่งถูกสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาตเนื่องจากเหตุตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๑๙/๑ มาตรา ๑๙/๒ มาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๔๗

(๒) ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์ตาม (๑) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๖๕/๔)

(๓) ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ พิจารณาอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด (มาตรา ๖๕/๕)

๕. บทกำหนดโทษ

๕.๑ โทษทางปกครอง

(๑) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจสั่งพักใช้หนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ หรือใบอนุญาตให้เป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม ได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และต้องไม่เกินสองครั้งในเหตุอย่างเดียวกัน ในกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๔๖)

ก. กรณีผู้ประกอบการธุรกิจไม่ชำระค่าธรรมเนียมในการประกอบธุรกิจตามมาตรา ๑๗ ภายในเวลาที่กำหนด

ข. กรณีผู้ประกอบการธุรกิจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ที่แจ้งให้ผู้ประกอบการธุรกิจปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง

ค. กรณีผู้ประกอบการธุรกิจไม่นำเครื่องชั่งตวงวัดมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและให้คำรับรองภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๓๔

ง. กรณีผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้หรือเงื่อนไขในการอนุญาตตามที่กำหนด

ทั้งนี้ ระหว่างถูกสั่งพักใช้หนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาต ผู้ประกอบธุรกิจต้องหยุดประกอบธุรกิจและจะขอรับหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาตไม่ได้

(๒) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ หรือใบอนุญาตให้เป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิต หรือซ่อม กรณีผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้รับใบอนุญาตมีพฤติการณ์ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๙/๒ และ มาตรา ๔๗)

ก. ประกอบธุรกิจ หรือตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิต หรือซ่อม แล้วแต่กรณี ในระหว่างถูกสั่งพักใช้

ข. เคยถูกสั่งพักใช้หนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาต แล้วแต่กรณี มาแล้วสองครั้งและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้อีก

ค. ถูกเพิกถอนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

ง. ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามที่กำหนด เช่น ออกหนังสือแสดงผลการชั่ง ตวง วัด อันเป็นเท็จตามมาตรา ๗๒ ปลอมแปลง หรือแก้ไขเครื่องหมายคำรับรองของสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาตามมาตรา ๗๔ เป็นต้น

๕.๒ โทษทางอาญา

(๑) กรณีไม่ใช้ระบบเมตริกในการซื้อขายหรือจำหน่ายสินค้า มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท** (มาตรา ๖๖)

(๒) กรณีไม่ใช้มาตราชั่งตวงวัด หรือไม่ทำการชั่งตวงวัดในการซื้อขายหรือจำหน่ายสินค้าในท้องที่ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือใช้มาตราชั่งตวงวัดในระบบอื่นหรือใช้เครื่องชั่งตวงวัดอย่างอื่นสำหรับในทางวิชาชีพหรือในทางวิทยาศาสตร์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท** (มาตรา ๖๗)

(๓) กรณีประกอบธุรกิจผลิต นำเข้า ขาย ซ่อมหรือให้บริการ โดยไม่มีหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๘)

(๔) กรณีผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจหรือคำขอรับใบแทนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย หรือกรณีผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้รับใบอนุญาตไม่แสดงใบแทนฯ ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ที่กำหนด มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาท** (มาตรา ๖๙)

(๕) กรณีซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าหรือให้บริการชั่ง ตวง วัด หรือใช้เครื่องชั่งตวงวัดที่ไม่มีคำรับรองหรือที่คำรับรองสิ้นอายุ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๐)

(๖) กรณีผู้ให้บริการซั้ว ตวง หรือวัด ไม่ออกหนังสือแสดงผลการซั้ว ตวง วัด ให้ผู้ขอ รับบริการ มีความผิดพลาดพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท** (มาตรา ๗๑)

(๗) กรณีผู้ครอบครองเครื่องซั้ว ตวงวัดชนิดติดตั้งอยู่กับที่ที่ไม่มีหนังสือแจ้ง ต่อสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ติดตั้งเสร็จ เมื่อมีการเคลื่อนย้าย เครื่องซั้ว ตวงวัดชนิดดังกล่าว มีความผิดพลาดพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท** (มาตรา ๗๓)

(๘) กรณีมีการปลอมแปลงหรือแก้ไขเครื่องหมายคำรับรอง หรือนำเครื่องหมาย คำรับรองจากเครื่องหนึ่งไปใช้กับอีกเครื่องหนึ่ง หรือลบเครื่องหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ มีการแก้ไขหรือตัดแปลงส่วนประกอบของเครื่องซั้ว ตวงวัดหรือโปรแกรมที่ใช้กับเครื่องเพื่อให้ ความเที่ยงเกินอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาดตามที่กำหนด จำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินสองแสน แปรหมื่นบาท (มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕/๑)

(๙) กรณีทำให้เครื่องซั้ว ตวงวัดที่มีการให้คำรับรอง แสดงน้ำหนัก ปริมาตร ปริมาณ ผิดจากที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงเกินอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาดตามที่กำหนด จำคุกไม่เกิน สามปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสองหมื่นบาท (มาตรา ๗๕)

(๑๐) กรณีรู้ว่าการกระทำแก่เครื่องตาม (๕) และ (๖) แล้วขาย มีไว้เพื่อขาย ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งเครื่องซั้ว ตวงวัดนั้น ต้องรับโทษจำคุกตามมาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ หรือ มาตรา ๗๕/๑ แล้วแต่กรณี (มาตรา ๗๖)

(๑๑) กรณีมีการใช้หรือมีเครื่องซั้ว ตวงวัดไว้เพื่อใช้ในการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้บริการ โดยรู้ว่าจะมีความเที่ยงผิดเกินอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาดตามที่กำหนด จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๙)

(๑๒) กรณีมีการถอน ทำลาย ทำให้เสียหาย ซึ่งเครื่องหมายคำรับรอง เครื่อง ห้ามใช้ หรือเครื่องหมายหรือสิ่งใดที่นายตรวจซั้ว ตวงวัดทำไว้ โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๘๐)

(๑๓) กรณีผู้เกี่ยวข้องไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่นายตรวจซั้ว ตวงวัด ที่ปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ มีความ ผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท** (มาตรา ๘๒)

(๑๔) กรณีผู้บรรจุได้บรรจุสินค้าโดยรู้ว่าปริมาณสินค้าที่บรรจุในหีบห่อไม่ถูกต้อง ตามที่แสดงไว้ซึ่งน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๘๔)

(๑๕) กรณีขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสินค้าหีบห่อที่ไม่มีการแสดงปริมาณสินค้า มีความผิดพลาดพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท** (มาตรา ๘๖)

(๑๖) กรณีผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามวิธีการแสดงปริมาณสินค้าและอัตรา เปรียบเทียบที่รัฐมนตรีกำหนด หรือไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือเงื่อนไขที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมายกำหนด มีความผิดพลาดพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท** (มาตรา ๘๗)

ทั้งนี้ กรณีความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในจังหวัดอื่น มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกัน (มาตรา ๘๙)

หมายเหตุ - * คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

** พระราชบัญญัติปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญา ที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ เป็นการปรับเป็นพินัย ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

กองกฎหมาย
กรมการค้าภายใน
ตุลาคม ๒๕๖๗